

Okultyzm

Seria

Tom

**GNOZA
I EZOTERYKA
W KULTURZE**

1

Wydawnictwo Academicon

Maciej B. Stępień

Okultyzm

Studium ezoteryki zachodniej

Lublin 2015

Książkowa wersja rozprawy doktorskiej *Okultyzm w świetle badań nad ezoteryką zachodnią*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Zygmunta Zielińskiego w Instytucie Historii Kościoła i Patrologii KUL, w latach 2000–2014. Komitet Badań Naukowych (Warszawa) odmówił finansowania przedstawionych tu badań. Narodowe Centrum Nauki (Kraków) odmówiło i zakazało autorowi występowania o finansowanie ich kontynuacji. Zarówno rozprawa, jak i książka zostały przygotowane i wydane w całości ze środków prywatnych dr. Macieja B. Stępnia.

Recenzenci: prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz
ks. dr hab. Włodzimierz Bielak

Korekta i redakcja językowa: Magdalena Ryszkowska

Łamanie: Patrycja Czerniak

Projekt okładki i stron tytułowych: Robert Kryński

Indeksy i redakcja Posłowa: Maciej B. Stępień

© Copyright by Wydawnictwo Academicon, Lublin 2015

ISBN 978-83-62475-10-0

Wydawca: Wydawnictwo Academicon

ul. H. Modrzejskiej 13, 20-810 Lublin

tel.: 603 072 530

e-mail: wydawnictwo@academicon.pl

www: <http://wydawnictwo.academicon.pl/>

Drukarnia:

Spis treści

Podziękowania	9
Wykaz skrótów	11
Przedmowa	13
Wstęp	21

Część pierwsza

Ezoteryka jako pole badań

<i>Rozdział 1.</i> Pionierzy badań nad ezoteryką zachodnią	33
<i>Rozdział 2.</i> Struktury akademickie	43
<i>Rozdział 3.</i> Ezoteryka zachodnia w międzynarodowym obiegu naukowym	51
3.1. Publikacje	52
3.2. Konferencje i stowarzyszenia	55
<i>Rozdział 4.</i> Badania na gruncie polskim	61
<i>Rozdział 5.</i> Dyskusja metodologiczna	71
5.1. Ezoteryka jako „forma myśli”	71
5.2. „Nauka tajemna”: podejście religionistyczne i dyskursywne	78
5.3. Podejście empiryczno-historyczne	85

Część druga

Terminologia

<i>Rozdział 6.</i> Geneza i znaczenia terminu „ezoteryczny”	91
<i>Rozdział 7.</i> Ezoteryzm i ezoteryka	109
<i>Rozdział 8.</i> Mistyka i gnoza	115

	8.1. Mistyka, mistyczny	115
	8.2. Gnoza, gnostycyzm, gnostyczny	120
Rozdział 9.	Kabała	123
	9.1. Kabaliści i kabały żydowskie	123
	9.2. Kabała chrześcijańska	126
Rozdział 10.	Hermetyzm, hermetyczny	133
	10.1. Hermetyzm starożytny	136
	10.2. Hermetyzm renesansowy	138
	10.3. Stowarzyszenia hermetyczne	145
Rozdział 11.	Teozofia, teozoficzny	147
Rozdział 12.	Okultyzm, okultystyczny	153

Część trzecia

Źródła okultyzmu

	Wprowadzenie (dzieje ezoteryki zachodniej a periodyzacja dziejów)	161
Rozdział 13.	Dwa średniowiecza	163
Rozdział 14.	Epoka godzenia	179
Rozdział 15.	Symboliczny obraz świata	191
Rozdział 16.	Ezoteryka w wiekach XVI i XVII	197
Rozdział 17.	Wolnomularstwo	221
	17.1. Początki wolnomularstwa	221
	17.2. Nowa koncepcja organizacyjna, religijna i moralna	235
	17.3. Otwarcie na ezoterykę i jego skutki	240
Rozdział 18.	Odrodzenie druidzkie	257
	18.1. Geneza: mistyfikacje i legendy	257
	18.2. Religia patriarchów	260
	18.3. Ezoteryka i zakon	262
Rozdział 19.	Pseudonauki epoki oświecenia	269
Rozdział 20.	Romantyzm i ezoteryka	281
Rozdział 21.	Komunikacja z duchami	289
	21.1. Emanuel Swedenborg	289
	21.2. Amerykański spirytualizm i francuski spirytyzm	292

Część czwarta

Główne nurty okultyzmu

Rozdział 22.	Éliphas Lévi	303
	22.1. Nowa synteza ezoteryki: l'occultisme	305
	22.2. Pisma okultystyczne	310

22.3. Główne idee i innowacje	315
22.4. Źródła i inspiracje	331
Rozdział 23. Paschal Beverly Randolph	343
23.1. Życie	344
23.2. Pisma	354
23.3. Główne idee	361
Rozdział 24. Hermetyczne Bractwo Luksoru	375
Rozdział 25. Magiczni masoni	393
25.1. „Spiritual Magazine”	395
25.2. Societas Rosicruciana in Anglia	397
25.3. Złoty Świt	402
25.4. Początki Ordo Templi Orientis	418
25.5. Import nowej ezoteryki do wolnomularstwa	427
Rozdział 26. Okultyzm francuski	433
Rozdział 27. Dwa projekty Heleny Bławackiej	443
27.1. Projekt pierwszy: Izysda odsłonięta	444
27.2. Projekt drugi: Doktryna tajemna	453
Rozdział 28. Religia woli	463
Rozdział 29. Charakterystyka okultyzmu	473
29.1. „Ezoteryka zsekularyzowana”?	474
29.2. Transformacja spirytyzmu i zwierzęcego magnetyzmu	476
29.3. Zerwanie z kontekstem chrześcijańskim: antagonizm i relatywizacja	477
29.4. Związki z wolnomularstwem	478
29.5. Duchowa ewolucja ludzkości	479
29.6. Wykorzystanie seksualności	480
29.7. Związek głoszonych doktryn z indywidualnościami	480
29.8. Psychologizacja	481
Zakończenie	483
Bibliografia	493
Posłowie	521
Indeks osób	537
Indeks organizacji	565
Spis ilustracji	571
Summary	573